

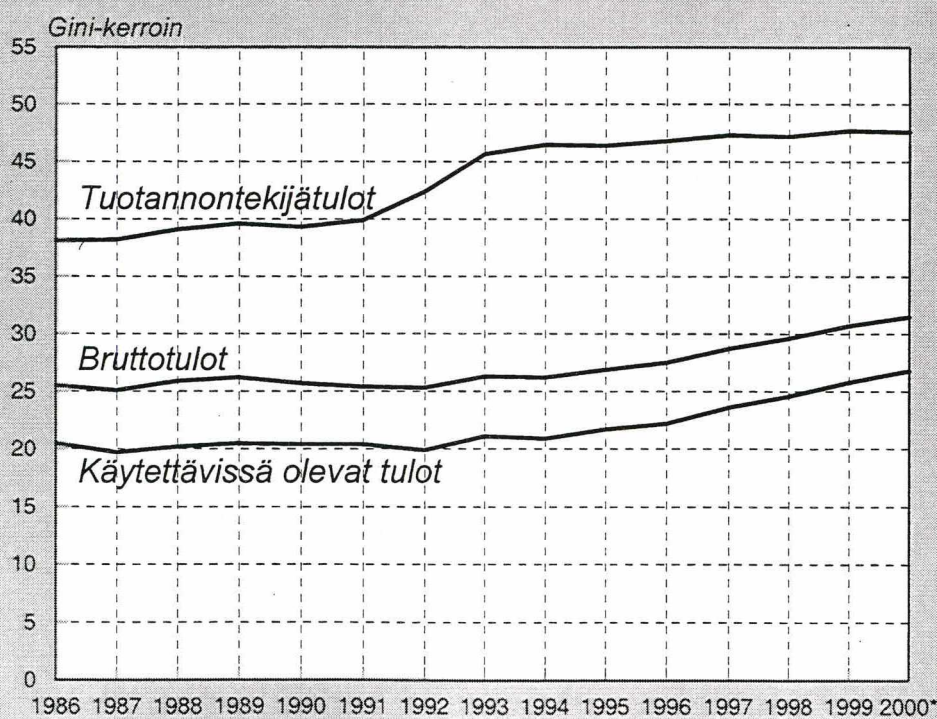
Tulonjaon ennakkotilasto

Alustavia tietoja tulonjaon kehityksestä

2000

Lisätietoja: Veli-Matti Törmälehto
Vastaava tilastojohtaja: Jussi Simpura

Tuloerot Gini-kertoimella mitattuna 1986-2000*

Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

* = ennakkotieto

Tulonjaon kehitys vuonna 2000

Ennakkotietoja

Reaalitulot lisääntyivät keskimäärin 4 prosenttia

Kotitalouksien keskimääräiset käytettävissä olevat tulot lisääntyivät vuonna 2000 tulonjakotilaston ennakkotietojen mukaan nimellisesti 7,4 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kotitalouksien ostovoimaa heikensi kuitenkin nopeutunut inflaatio. Kuluttajahintojen vuosimuutos oli 3,4 prosenttia vuonna 2000, joten reaalisesti, inflaation vaikutus huomioiden, tulot lisääntyivät keskimäärin 4 prosenttia.

Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen mediaani nousi vähemmän kuin keskiarvo vuodesta 1999 vuoteen 2000. Nimellisesti mediaanitulo nousi 5,4 prosenttia ja reaalisesti 2 prosenttia. Sekä keskiarvolla että mediaanilla mitattuna keskimääräiset reaalitulot lisääntyivät vuonna 2000 jonkin verran vähemmän kuin vuonna 1999.

Kotitalouksia oli vuonna 2000 yhteensä 2 373 000 eli 8 000 kotitaloutta enemmän kuin vuonna 1999. Kotitalouden keskikoko oli 2,15 henkilöä.

Kotitalouksien tuotannontekijätulot eli palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot lisääntyivät edellisvuodesta keskimäärin nimellisesti 9 prosenttia kotitaloutta kohti. Edellisvuosien tapaan tuloja lisäsivät palkkatulojen ohella voimakkaasti kasvaneet omaisuustulot. Omaisuustulot lisääntyivät nimellisesti noin 20 prosenttia vuodesta 1999 vuoteen 2000, kun palkkatulot lisääntyivät kotitaloutta kohden keskimäärin noin 7 prosenttia ja yrittäjätulot noin 5 prosenttia.

Omaisuustuloista erityisesti realisoidut luovutusvoitot ja osinkotulot ovat viime vuosina lisääntyneet merkittävästi. Tämä kehitys jatkui edelleen vuonna

2000. Osinkotulot kasvoivat noin viidenneksen ja luovutusvoitot yli 40 prosenttia kotitaloutta kohti. Myös omaisuustuloksi luettava laskennallinen asuntotulo kasvoi vuodesta 1999 vuoteen 2000.

Saadut tulonsiirrot lisääntyivät kotitaloutta kohden nimellisesti 0,5 prosenttia. Lisäys aiheutui lähinnä ansioläkkeiden lisääntymisestä. Saatujen tulonsiirtojen ja tuotannontekijätulojen summa eli bruttotulot lisääntyivät keskimäärin vajaat 7 prosenttia edellisvuodesta. Kun bruttotuloista poistetaan laskennalliset erät, saadaan kotitalouksien rahatulot. Ne lisääntyivät edellisvuodesta keskimäärin vajaat 6 prosenttia. Kotitalouksien maksamat tulonsiirrot eli verot ja veronluonteiset maksut lisääntyivät noin 6,5 prosenttia edellisvuodesta.

Asetelma 1 tarkastellaan kotitalouksien tulojen rakennetta vuosina 1990–2000. Palkkatulojen osuus kotitalouksien bruttotuloista oli vuonna 2000 noin kymmenen prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuonna 1990. Omaisuustulojen voimakas lisääntyminen on kuitenkin aiheuttanut sen, että tuotannontekijätulojen osuus oli vuonna 2000 vain 2,4 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin kymmenen vuotta sitten.

Saadut tulonsiirrot lisääntyivät 1990-luvun alussa voimakkaasti ja niiden merkitys kotitalouksien tulorakenteessa kasvoi huomattavasti. Vuodesta 1995 alkaen niiden taso on kuitenkin reaalisesti alentunut ja osuus kotitalouksien tuloista laskenut nopeasti. Saatujen tulonsiirtojen ja tuotannontekijätulojen tulo-osuudet olivat vuonna 2000 vuoden 1991 tasolla.

Asetelma 1.

Kotitalouksien tulojen rakenne vuosina 1990–2000*, % bruttotuloista

Tulokäsite	Osuus bruttotuloista, %												
	1990	1991	1992	1993A	1993B	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	
1. Palkkatulot	65,4	62,1	58,1	53,1	53,8	52,6	53,3	54,3	54,3	55,4	55,3	55,5	
2. Yrittäjätulot	7,3	6,7	6,0	6,0	6,1	7,0	6,9	6,0	6,4	6,1	5,9	5,7	
3. Omaisuustulot	5,3	6,7	6,9	9,5	8,3	7,9	8,4	9,1	10,3	11,1	12,9	14,4	
4. Tuotannontekijätulot (1+2+3)	78,0	75,4	71,0	68,6	68,2	67,5	68,6	69,4	71,0	72,6	74,1	75,6	
5. Saadut tulonsiirrot	22,0	24,6	29,0	31,4	31,8	32,5	31,4	30,6	29,0	27,4	25,9	24,4	
6. Bruttotulot (4+5)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
7. Maksetut tulonsiirrot	-24,9	-23,7	-24,6	-24,6	-24,9	-26,5	-27,0	-27,3	-26,5	-26,6	-26,6	-26,3	

Vuoden 1993 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten vuoksi: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1994–2000* kanssa. Luvut voivat poiketa aiemmin julkaistuista luvuista, sillä niissä on otettu huomioon tulokäsitteissä tapahtuneita muutoksia.

* = ennakkotieto

Tuloerojen kasvu jatkui vuonna 2000

Ennakkotietojen mukaan suhteelliset tuloerot kasvoivat vuonna 2000 edellisvuoteen verrattuna. Tuloerojen kasvu havaitaan asetelmasta 2, jossa suhteellisia tuloeroja on tarkasteltu tulonsaajakymmenysten (desiilien) tulo-osuuksien ja tulojaon epätasaisuutta mittaavan Gini-kertoimen avulla.

Tulo-osuudet kuvaavat, millaisen prosenttiosuuden eri tulokymmenyksiin sijoittuvat kotitaloudet ovat saaneet käytettävissä olevista tuloista. Gini-kerroin on yleisesti käytetty tulojaon epätasaisuutta kuvaava indikaattori¹.

Ylimmän tulonsaajakymmenyksen tulo-osuus kasvoi 0,7 prosenttiyksikköä vuonna 2000 edellisvuoteen verrattuna, kun taas neljä alinta tulokymmenystä menettivät tulo-osuuttaan ja muissa se pysyi lähes ennallaan. Ylintä tulonsaajakymmenystä hyödytti edellisuusvuosien kaltaisesti omaisuustulojen, lähinnä luovutusvoittojen ja osinkotulojen lisääntyminen². Koko 1990-luvulla vain suurituloisin kymmenesosa on kasvattanut tulo-osuuttaan.

Asetelmassa 3 on esitetty ennakkotietoja keskimääräisten reaalitulojen muutoksista tulokymmenyksissä. Tulokehitys oli sitä parempaa mitä ylempänä olevaa tulonsaajakymmenystä tarkastellaan. Reaalitulot kui-

tenkin nousivat kaikissa tulokymmenyksissä sekä mediaanilla että keskiarvolla mitattuna vuonna 2000. Alimmassa tulokymmenyksessä keskimääräiset tulot nousivat noin puoli prosenttia, kun ylimmässä tulonsaajaryhmässä nousua oli noin 6 prosenttia.

Asetelmassa 4 kuvataan käytettävissä olevien tulojen lisäksi tuotannontekijätulojen ja bruttotulojen jakautumista kaikkien kotitalouksien välillä. Tuotannontekijätulojen erot kotitalouksien välillä pysyivät ennallaan vuonna 2000. Kohentunut työllisyys ja vähentynyt työttömyys tasoittivat jonkin verran tuotannontekijätulojen jakautumista, kun taas voimakkaasti lisääntyneet omaisuustulot vaikuttivat toiseen suuntaan.

Julkinen valta vaikuttaa tuotannontekijätulojen eroihin tulonsiirtojen avulla. Asetelman 4 alaosassa kuvataan saatujen ja maksettujen tulonsiirtojen vaikutusta tuloeroihin. Tulonsiirtojen vaikutus käytettävissä olevien tulojen mukaisiin tuloeroihin riippuu sekä niiden määrästä (suhteessa tuloihin) että niiden kohdentumisesta eli progressiivisuudesta.

Saatujen tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus on viime vuosina laskenut nopeasti. Tämän seurauksena bruttotulojen jakautuminen kotitalouksien välillä on muuttunut epätasaisemmaksi, vaikka tuotannontekijä-

Asetelma 2.

Desiilien tulo-osuudet vuosina 1990–2000*. Desiiliryhmät on muodostettu henkilöiden kesken kotitalouden kulutusyksikköä (OECD) kohti lasketun käytettävissä olevan tulon mukaan.

Desiiliryhmä	Tulo-osuus, %											
	1990	1991	1992	1993A	1993B	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
I	5,0	4,9	5,1	5,0	5,0	5,1	5,0	4,8	4,7	4,5	4,4	4,3
II	6,5	6,6	6,7	6,6	6,6	6,6	6,5	6,3	6,2	6,0	5,9	5,7
III	7,4	7,4	7,5	7,3	7,3	7,4	7,2	7,2	7,0	6,9	6,8	6,6
IV	8,1	8,2	8,2	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	7,7	7,6	7,6	7,4
V	8,9	9,0	8,9	8,8	8,8	8,8	8,7	8,6	8,6	8,5	8,3	8,3
VI	9,7	9,8	9,8	9,6	9,6	9,6	9,5	9,5	9,4	9,4	9,2	9,2
VII	10,6	10,6	10,6	10,5	10,5	10,4	10,4	10,5	10,4	10,4	10,2	10,2
VIII	11,8	11,8	11,7	11,6	11,6	11,6	11,6	11,7	11,7	11,7	11,4	11,4
IX	13,5	13,4	13,3	13,3	13,3	13,4	13,4	13,5	13,5	13,6	13,3	13,4
X	18,4	18,4	18,3	19,2	19,3	19,2	19,7	19,8	20,8	21,4	22,8	23,5
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gini-kerroin	20,4	20,4	19,9	21,0	21,1	20,9	21,7	22,2	23,6	24,6	25,8	26,8

Vuoden 1993 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten tähden: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1994–2000* kanssa. Luvut voivat poiketa aiemmin julkaistuista luvuista, sillä niissä on otettu huomioon tulokäsitteissä tapahtuneita muutoksia. Pyöristysten vuoksi desiilien tulo-osuudet eivät aina summaudu sataan.

* = ennakkotieto

1 Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet. Tässä julkaisussa Gini-kertoimet on kerrottu sadalla. Gini-kertoimen suurin mahdollinen arvo on sata. Tällöin suurituloisin tulonsaaja saisi kaikki tulot. Pienin mahdollinen Gini-kertoimen arvo on 0, jolloin kaikkien tulonsaajien tulot olisivat yhtä suuret.

2 Työsuhteoptiosta saatava tulo sisältyy tulojakotilastossa palkkatuloihin. Optiotulojen jakauma on kuitenkin niin vino, että optiotuloista saatava kokonaistulo jää tulojakotilaston otoksesta estimoituna huomattavasti todellisuutta alhaisemmaksi. Vuoden 2000 verotietojen mukaan optiotuloja sai 3687 henkilöä yhteensä 5,9 miljardia markkaa.

tulojen eroissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Muutos aiheutuu pitkälti saatujen tulonsiirtojen määrän ja samalla niiden tulo-osuuden alentumisesta. Ennakkotietojen mukaan tämä kehitys jatkui myös vuonna 2000, jolloin saatujen tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus oli 1980-luvun loppupuolen tasolla.

Myös maksettujen tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus on alentunut 1990-luvun jälkipuoliskolla. Näin kävi myös vuonna 2000. Merkittävästi lisäänty-

neet omaisuustulot ovat pääomatuloina hyvätuloisille tulonsaajille keveämmin verotettuja kuin ansiotulot.

Saatujen ja maksettujen tulonsiirtojen yhteisvaikutusta on kuvattu Gini-kertoimen muutoksella, kun tuotannontekijätuloista siirrytään käytettävissä oleviin tuloihin. Tulonsiirtojen tasaava vaikutus oli myös kokonaisuutena alhaisimmalla tasollaan sitten 1980-luvun alkupuolen.

Asetelma 3.

Ennakkotietoja käytettävissä olevien tulojen reaali muutoksista (%) tulokymmenyksittäin 1999–2000*. Desiiliryhmät on muodostettu henkilöiden kesken kotitalouden OECD-kulutussyksikköä kohti lasketun käytettävissä olevan tulon mukaan.

Käytettävissä olevat tulot/OECD-kulutussyksikkö	Muutos-%									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Keskiarvo	0,4	0,6	1,9	2,3	3,2	3,8	3,8	3,6	4,1	6,6
Mediaani	0,5	0,9	2,1	2,2	3,2	3,9	3,7	3,8	4,4	5,9

Asetelma 4.

Tuotannontekijätulojen, bruttotulojen ja käytettävissä olevien tulojen Gini-kertoimet sekä tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus vuosina 1990–2000*. Gini-kertoimet on laskettu henkilöiden kesken kotitalouden kulutussyksikköä (OECD) kohti lasketun tulon mukaan.

Tulokäsite	Gini-%											
	1990	1991	1992	1993A	1993B	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Tuotannontekijätulot	39,3	39,9	42,4	44,9	45,7	46,5	46,4	46,8	47,3	47,2	47,7	47,6
Bruttotulot	25,7	25,4	25,3	26,2	26,3	26,2	26,9	27,5	28,7	29,6	30,7	31,5
Käytettävissä olevat tulot	20,4	20,4	19,9	21,0	21,1	20,9	21,7	22,2	23,6	24,6	25,8	26,8
Tulonsiirtojen tuloeroja tasaava vaikutus	Muutos-%											
	1990	1991	1992	1993A	1993B	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
(1) Saadut tulonsiirrot	34,6	36,4	40,2	41,8	42,3	43,7	42,0	41,2	39,4	37,3	35,7	33,8
(2) Maksetut tulonsiirrot	20,8	19,7	21,3	19,8	20,0	20,0	19,4	19,4	17,8	16,9	15,9	14,9
(3) Yhteisvaikutus	48,2	49,0	53,0	53,3	53,9	55,0	53,2	52,6	50,2	47,9	45,9	43,7

Vuoden 1993 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten vuoksi: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1994–2000* kanssa. Luvut voivat poiketa aiemmin julkaistuista luvuista, sillä niissä on otettu huomioon tulokäsitteessä tapahtuneita muutoksia.

* = ennakkotieto

Pienituloiset kotitaloudet vuonna 2000

Asetelmassa 5 on esitetty ennakkotietoja pienituloisista kotitalouksista ja henkilöistä. Kotitalous on määritelty pienituloiseksi, jos käytettävissä olevat tulot kulutusyksikköä kohti laskettuna ovat alle puolet kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta. Tätä mittaria kutsutaan myös suhteelliseksi köyhyysmitaksi ja pienituloisten osuutta kaikista kotitalouksista suhteelliseksi köyhyysasteeksi.

Vuonna 2000 pienituloisiksi luokiteltuja kotitalouksia oli noin 104 000 eli noin 12 000 kotitaloutta enemmän kuin vuonna 1999. Henkilöitä pienituloisissa kotitalouksissa oli noin 203 000, joka on runsaat 20 000 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Pienituloisuus on määritelty suhteellisena, joten pienituloisten lukumäärä reagoi lähinnä tuloerojen muutoksiin jakauman alaosassa. Esimerkiksi tulotason voimakas lasku laman aikana ei näy pienituloisten määrässä, sillä lamavuosina pienituloisten määrä hieman väheni. Toimeentulo-ongelmia kokeneiden määrää ku-

vaa toisesta näkökulmasta asetelman 5 tieto toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrästä. Tiedot perustuvat Stakesin toimeentulotukitilastoon. Stakesin tietojen mukaan toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien lukumäärä väheni edelleen vuonna 2000.

Pienituloisten määrä ja rakenne ovat hyvin herkkiä erilaisille määritelmille. Tämän vuoksi asetelmassa 6 on esitetty pienituloisten prosentiosuuksia käyttämällä kahta kulutusyksikköasteikkoa ja kolmea prosenttirajaa suhteessa mediaanituloon. Tärkein asetelman 6 määritelmistä on Euroopan unionin tilastoviraston Eurostatin suosituksen mukaan määritelty suhteellinen köyhyysraja, joka on 60 prosenttia ns. uutta OECD-kulutusyksikköä³ kohti lasketusta mediaanitulosta. Asetelmasta 6 havaitaan, että pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus väestöstä on kasvanut 1990-luvun loppupuolella kaikilla määritelmillä. Ennakkotietojen mukaan tämä kehitys jatkui vuonna 2000.

Asetelma 5.
Pienituloisiksi luokiteltujen lukumäärät sekä toimeentulotukea saaneet vuosina 1990–2000*

Vuosi	Pienituloiset Pienituloisen raja puolet kunkin vuoden mediaanitulosta				Toimeentulotukea saaneita ¹	
	Kotitalouksien lukumäärä	Osuus kotitalouksista, %	Henkilöitä kotitalouksissa	Osuus henkilöistä, %	Kotitalouksia	Henkilöitä
1990	66 800	3,1	119 600	2,4	181 600	314 000
1991	80 200	3,6	147 400	2,9	222 700	396 100
1992	70 400	3,2	128 600	2,6	258 900	464 600
1993A	70 800	3,2	123 500	2,5	292 600	528 100
1993B	73 200	3,3	130 400	2,6	292 600	528 100
1994	62 900	2,8	112 200	2,2	329 400	577 300
1995	71 100	3,1	121 400	2,4	339 000	584 100
1996	86 900	3,8	145 700	2,9	349 600	609 700
1997	86 800	3,7	154 300	3,0	344 700	593 800
1998	105 200	4,5	195 900	3,9	313 300	534 900
1999	92 000	3,9	181 300	3,6	292 000	492 700
2000*	103 700	4,4	203 200	4,0	271 700	454 400

Vuoden 1993 tiedot on laskettu kahdella tavalla tulojen muodostuksessa tehtyjen muutosten tähden: A on vertailukelpoinen sitä edeltävien vuosien kanssa ja B vuosien 1994–2000* kanssa. Luvut voivat poiketa aiemmin julkaistuista luvuista, sillä niissä on otettu huomioon tulokäsittelyssä tapahtuneita muutoksia. Mediaanitulo laskettaessa kotitalouksia on painotettu henkilöluvulla.

* = ennakkotieto

1 Lähde: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes. Stakesin kotitalouskäsite poikkeaa tulonjakotilaston käsitteestä. Esimerkiksi 18 vuotta täyttänyt muodostaa oman kotitalouden, vaikka asuisi vanhempiansa luona.

Asetelma 6.
Pienituloiseksi luokitellut vuosina 1990–2000* erilaisilla määritelmillä, osuus henkilöistä, %

Määritelmä	Osuus henkilöistä, %											
	1990	1991	1992	1993A	1993B	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000*
Kulutussyksiköt: alkuperäinen OECD												
40 % mediaanista	1,0	1,4	1,1	1,2	1,2	0,9	0,9	0,9	1,2	1,4	1,3	1,5
50 % mediaanista	2,4	2,9	2,6	2,5	2,6	2,2	2,4	2,9	3,0	3,9	3,6	4,0
60 % mediaanista	6,5	6,6	5,9	5,3	5,4	5,8	6,4	7,4	8,1	8,9	9,0	10,8
Kulutussyksiköt: uusi OECD												
40 % mediaanista	1,3	1,6	1,3	1,3	1,3	1,1	1,3	1,3	1,6	1,7	1,5	1,5
50 % mediaanista	3,3	3,6	3,1	2,8	2,8	2,7	3,0	3,5	3,6	4,1	4,1	4,6
60 % mediaanista	7,8	7,7	7,0	6,3	6,2	6,5	7,1	8,0	8,1	9,5	9,6	10,8

* = ennakkotieto

Sosioekonomisten ryhmien tulokehitys

Asetelmassa 7 on esitetty ennakkotietoja sosioekonomisten ryhmien tulojen muutoksista vuonna 2000 edellisvuoteen verrattuna. Tulomuutokset on laskettu käytettävissä oleville tuloille keskiarvo- ja mediaaniluvuista. Tuloksia on pidettävä lähinnä suuntaa antavina, sillä otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun merkitys on suuri ja vaikeuttaa erityisesti vuositason muutosten arviointia⁴.

Tulojen muutoksia tulkittaessa on pidettävä mielessä myös rakennemuutosten vaikutus. Kun tulomuutoksia lasketaan kahden vuoden poikkileikkausaineistoista laskettujen lukujen perusteella, vaikuttavat sosioekonomisessa rakenteessa tapahtuneet muutokset arvioihin tulokehityksestä. Tämän vuoksi tulomuutokset on laskettu myös paneeliasetelmasta eli sellaisten kotitalouksien

tuloista, joiden sosioekonominen ryhmä on pysynyt muuttumattomana vuosina 1999 ja 2000. Paneeliasetelmassa keskimääräistä tulotasoa on mitattu keskiarvolla.

Asetelman 7 perusteella voidaan päätellä, että paras tulokehitys vuonna 2000 oli kotitalouksilla, joiden pääasiallisesta toimeentulosta vastasi ylempi toimihenkilö. Paneeliasetelman ja poikkileikkauksesta laskettujen mediaanitulojen mukaan palkansaaja- ja yrittäjätalouksilla oli parempi tulokehitys kuin työttömillä ja eläkeläisillä. Muiden tulkintojen tekeminen on vaikeaa. Esimerkiksi yrittäjien ja maatalousyrittäjien keskiarvolla mitattuna negatiivinen tulokehitys aiheutuu omaisuustulojen vähenemisestä. Tämä voi olla seurausta myös otannan aiheuttamasta satunnaisvaihtelusta.

Asetelma 7.
Ennakkotietoja keskimääräisten tulojen reaalisesta muutoksesta sosioekonomisen ryhmän mukaan vuonna 2000, %.
Tulokäsite: kotitalouden käytettävissä olevat tulot.

Kotitalouden sosioekonominen ryhmä	Muutos edellisestä vuodesta, %		
	Koko aineisto: poikkileikkausasetelma		Paneeliasetelma
	Keskiarvo	Mediaani	Keskiarvo ¹
Maatalousyrittäjät	-1,2	3,6	4,0
Muut yrittäjät	-1,8	3,0	11,2
Ylemmät toimihenkilöt	7,5	6,5	8,3
Alemmat toimihenkilöt	2,8	2,9	5,9
Työntekijät	3,7	5,0	4,1
Eläkeläiset	3,5	1,5	-1,3
Työttömät	-0,5	-2,7	1,7
Kaikki kotitaloudet	4,1	2,1	4,2

1 Winsoroitu keskiarvo, ks. sivu 8

4 Satunnaisvaihtelun merkitys on suurin yrittäjillä, maatalousyrittäjillä ja työttömillä kotitalouksilla.

Kokopäivätoimisten palkansaajien vuosipalkkojen mediaani 146 200 markkaa (24 590 euroa) vuonna 2000

Ennakkotietojen mukaan koko vuoden kokoaikatyötä tehneiden palkansaajien lukumäärä oli noin 1,39 miljoonaa vuonna 2000. Tämä on noin 50 000 henkilöä enemmän kuin edellisvuonna. Kokopäivätoimisten miespalkansaajien lukumäärä oli noin 750 000, joka on 37 000 henkilöä enemmän kuin vuonna 1999. Kokopäivätoimisia naispalkansaajia oli noin 643 000 eli noin 15 000 henkilöä edellisvuotta enemmän.

Vuonna 2000 kokopäivätoimisten palkansaajien vuosipalkkojen mediaani oli 146 200 markkaa (24 590 euroa), joka on nimellisesti 4,9 prosenttia ja reaalisesti 1,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuosipalkkojen keskiarvo oli 166 400 markkaa (27 990 euroa). Se on reaalisesti noin 1,6 prosenttia korkeampi kuin vuonna 1999.

Vuosipalkkojen mediaani oli miehillä 164 300 markkaa (27 630 euroa), joka on reaalisesti 0,8 prosent-

tia edellisvuotta enemmän. Naisilla vuosipalkkojen mediaani oli 129 900 markkaa (21 850 euroa). Tämä on reaalisesti 1,8 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

Muutokset sukupuolten välisissä palkkaeroissa olivat pieniä. Koska naispalkansaajien mediaanipalkka nousi enemmän kuin miesten, sukupuolten väliset palkkaerot supistuivat hieman edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2000 naisten mediaanipalkka oli 79 prosenttia miesten mediaanipalkasta, kun suhde vuonna 1999 oli 78,3 prosenttia.

Ennakkotietojen mukaan palkkaerot säilyivät kokonaisuutena lähes ennallaan vuonna 2000. Tämä ilmenee asetelman 8 palkkahajonnan tunnusluvuista. Muutokset tunnusluvuissa ovat niin pieniä, että ne voivat aiheutua satunnaisvaihtelusta.

Asetelma 8.

Koko vuoden kokoaikatyötä tehneiden palkansaajien lukumäärät, keskimääräiset palkkatulot ja palkkahajonnan tunnuslukuja sukupuolen mukaan vuosina 1996–2000*

	Yhteensä					Miehet					Naiset				
	1996	1997	1998	1999	2000*	1996	1997	1998	1999	2000*	1996	1997	1998	1999	2000*
Lukumäärä, 1000 henkilöä	1222,5	1246,4	1292,8	1341,1	1392,8	643,0	653,2	693,0	713,1	750,2	579,4	593,2	599,8	628,0	642,6
Keskiarvo, 1000 mk	146,2	149,8	155,4	158,4	166,4	162,9	168,3	175,0	177,2	186,1	127,7	129,4	132,8	137,0	143,3
Keskiarvo, euroa	24590	25190	26140	26640	27990	27400	28310	29430	29800	31300	21480	21760	22340	23040	24100
Mediaani, 1000 mk	130,1	132,2	135,6	139,4	146,2	146,9	150,3	153,8	157,6	164,3	116,7	118,2	121,8	123,4	129,9
Mediaani, euroa	21880	22230	22810	23450	24590	24710	25280	25870	26510	27630	19630	19880	20490	20750	21850
Gini-kerroin	20,4	21,2	21,8	21,3	21,3	21,0	22,1	22,7	21,9	22,0	16,9	17,2	17,2	17,5	17,4
d9/d1	2,29	2,38	2,42	2,36	2,41	2,35	2,50	2,54	2,47	2,50	2,02	2,04	2,03	2,02	2,02
d9/d5	1,64	1,69	1,73	1,69	1,72	1,62	1,69	1,72	1,68	1,72	1,53	1,56	1,52	1,57	1,55
d5/d1	1,40	1,41	1,40	1,40	1,40	1,45	1,48	1,47	1,47	1,45	1,32	1,31	1,33	1,29	1,31

Vuoden 2000 palkat eivät sisällä työsuhdeoptioita. Vuosien 1998 ja 1999 palkoista on poistettu arvioidut työsuhdeoptiot siltä osin kun niiden arvo ylitti 75 000 markkaa vuodessa. Markkamääräiset arvot on muutettu euromääräisiksi euron kiinteällä kurssilla, 1 euro = 5,94573 markkaa. Euromääräisiä arvoja ei voi käyttää kansainvälisissä vertailuissa.

* = ennakkotieto

Tuoteseloste

Tutkimusmenetelmä

Julkaisun tiedot perustuvat vuoden 2000 tulonjakotilaston ennakoaineistoon. Tulonjakotilasto perustuu otantaan ja siinä on käytössä paneeliotos, jossa sama kotitalous on mukana tutkimuksessa kahtena vuotena peräkkäin. Noin puolet tulonjaon kokonaisotoksesta vaihtuu vuosittain. Tulonjakotilaston otoskoko ja vastauskato ilmenevät taulukosta 1. Kato vuoden 2000 tutkimuksessa on edellisvuosia alhaisempi.

Koska tulonjakotilasto perustuu otantaan, sen tuloksiin sisältyy satunnaisvirhettä. Ryhmissä, joissa otokseen on tullut vähän havaintoja, satunnaisvirhe saattaa olla suuri ja tulokset sen vuoksi epävarmoja. Mikäli ryhmään on otoksessa tullut alle 30 havaintoa, tietoja ei julkaista. Satunnaisvaihtelua hallitaan keskivirheiden avulla. Keskivirhelaskelmia julkaistaan kesällä 2002 ilmestyvässä tulonjakotilaston vuosijulkaisussa. Ennakkotilaston keskivirhelaskelmia voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Tulotiedot on kerätty pääasiassa hallinnollisista rekistereistä. Näistä tärkeimpiä ovat verohallituksen henkilöverotuksen tietokanta ja Kelan etuustiedot. Ennakkotilastossa 2000 on käytetty henkilöverotuksen lopullista tietokantaa, kun aiempina vuosina ennakkotilastossa on jouduttu käyttämään ennakoaineistoa.

Aineiston laadun parantamiseksi on suoritettu sekä koneellisia että muita tarkistuksia. Tarkistuksilla on pyritty vähentämään virheellisten haastattelutietojen määrää sekä varmistamaan haastattelu- ja rekisteritietojen keskinäinen loogisuus. Haastattelutietojen lisäksi on korjattu myös rekisteritiedoissa havaittuja puutteita ja virheitä.

Poikkeavien havaintojen vaikutusta tulomuutoksiin on vähennetty käyttämällä keskiarvon lisäksi mediaania ja ns. winsoroitua keskiarvoa. Winsoroitu keskiarvo on laskettu siten, että pienituloisimman 1 prosentin tulot on asetettu yhtä suuriksi kuin 1 prosenttipisteen

tulot ja suurituloisimman 1 prosentin tulot yhtä suuriksi kuin 99 prosenttipisteen tulot.

Käsitteet

Tulokäsitteinä on käytetty tuotannontekijätuloja, bruttotuloja ja käytettävissä olevia tuloja. Tuotannontekijätulot muodostuvat palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloista. Kun tuotannontekijätuloihin lisätään saadut tulonsiirrot, saadaan bruttotulot. Kun bruttotuloista vähennetään maksetut verot ja veronluontoiset maksut, päästään käytettävissä oleviin tuloihin.

Palkansaajia kuvaavassa osassa käytetty vuosipalkkakäsite sisältää palkansaajan saamat luontoisedut, lomarahat sekä erilaiset yksilölliset palkkiot ja ylityökorvaukset. Lisäksi vuosipalkkaan sisältyvät palkkatulot mahdollisista sivutoimista. Tulonjakotilastossa myös realisoitujen työsuhdeoptioiden on luettu kotitalouksien palkkatuloksi.

Vuoden 2000 ennakkotilastossa tietoja vertaillaan tulonjakotilaston vuoden 1999 lopullisiin tietoihin. Tulomuutoksia elinvaiheen ja sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltaessa vuoden 1999 tulokäsite on tehty vertailukelpoiseksi vuoden 2000 ennakkotietojen kanssa. Vuoden 2000 ennakkotilaston tulokäsitteestä puuttuvat kiinteistöverot ja laskennallinen tulo omaan käyttöön otetuista tuotteista.

Eri kokoisten kotitalouksien tulojen vertailussa on käytetty kulutusyksikköasteikkoja, joilla pyritään ottamaan huomioon ns. yhteiskulutushyötyjä. Pääasiallisesti julkaisussa on käytetty OECD-kulutussyksiköitä, joissa talouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut aikuiset painon 0,7 ja alle 18-vuotiaat lapset painon 0,5. Suhteellista tuloköyhyyttä koskevassa osiossa on lisäksi käytetty ns. uutta OECD-asteikkoa (englanniksi "modified OECD-scale"), jossa ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut yli 13-vuotiaat painon 0,5 ja 0–13-vuotiaat painon 0,3.

Taulukko 1.
Vuoden 2000 tulonjakotilaston otoskoko ja vastauskato.

Tulonjakotilasto 2000	I paneeli	II paneeli	Koko otos
Brutto-otos, kotitalouksia	6 826	5 077	11 903
– Ylipeitto	69	44	113
= Netto-otos	6 757	5 033	11 790
– Kato	1 132	235	1 367
Hyväksytyt kotitalouksia	5 625	4 798	10 423
Nettokato, % (kato/netto-otos)	16,8	4,7	11,6

Vuoden 1993 tiedot on esitetty kahdella tavalla laskennallisen asuntotulon muodostuksessa tehtyjen muutosten vuoksi. Ennen vuotta 1995 asuntotulon määrittämisessä käytettiin huoneenvuokrien tasoyleisohjetta. Vuodesta 1995 alkaen vuokra-arvon määrittäminen perustuu Tilastokeskuksen vuokratiedusteluun. Asuntotulo on laskettu uudella tavalla vuosille 1993 ja 1994. Vuonna 1993 laskentatavan muutos alensi nettoasuntotuloa noin 5 miljardia markkaa ja vuonna 1994 noin 5,2 miljardia markkaa. Käytävissä olevat tulot alenivat vuonna 1993 noin 2400 markkaa eli 129 400 markasta 127 000 markkaan ja vuonna 1994 noin 2300 markkaa 129 000 markasta 126 700 markkaan kotitaloutta kohti.

Luokitukset

Sosioekonomisen aseman määrittämiseksi henkilöt on ensin jaettu ammatissa toimiviin ja ammatissa toimimattomiin. Ammatissa toimiviksi on pääsääntöisesti luokiteltu kaikki tutkimusvuonna vähintään kuutena kuukautena tuotantotoimintaan osallistuneet. Kotitalouden sosioekonominen asema on määritetty viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan. Luokitusta on kuvattu tarkemmin julkaisussa Sosioekonomisen aseman luokitus 1989 (Tilastokeskus, Käsikirjoja Nro 17, Helsinki 1989).

Sosioekonomisten ryhmien tulokehitystä on arvioitu laskemalla keskimääraisten tulojen muutokset poikkileikkausasetelmassa ja paneeliasetelmassa. Tavanomaisessa poikkileikkaustarkastelussa rakennemuutokset vaikeuttavat tulokehityksen arviointia. Tulonjakotilastossa samoilta kotitalouksilta kerätään tietoa kahdelta peräkkäiseltä vuodelta, jolloin tätä ns. paneeliasetelmaa hyödyntämällä on mahdollista tarkastella sellaisten kotitalouksien tulokehitystä, joiden elinvaihe tai sosioekonominen asema on säilynyt muuttumattomana kahden peräkkäisen vuoden välillä. Paneeliasetelman tavoitteena on eliminoida rakennemuutosten vaikutusta keskiarvolukujen avulla kuvattuun tulokehitykseen.

Kokopäivätoimiseksi palkansaajiksi luokitellaan palkansaajat, jotka ovat haastattelussa ilmoittaneet työskennelleensä kokopäiväisinä palkansaajina 12 kuukautta vuonna 2000.

Lisätiedot

Tulonjakotilaston internet-sivuilla on lisätietoa tulonjakotilaston laadinnasta. Kotisivun osoite on <http://www.tilastokeskus.fi/tk/el/tulo/tulonj.html>. Vuoden 2000 lopulliset tiedot julkaistaan tulonjakotilaston vuosijulkaisussa kesäkuussa 2002.

SVT Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Tulot ja kulutus 2001:34
Inkomst och konsumtion
Income and Consumption

Lisätietoja:

Veli-Matti Törmälehto (09) 1734 3680
Pekka Ruotsalainen (09) 1734 2610